

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)
SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)
SSN Włodzimierz Wróbel

w sprawie **D. H.**,
skazanego za ciąg przestępstw z art. 244 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 26 listopada 2025 r.,
w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,
kasacji Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego,
od wyroku Sądu Rejonowego w Opolu
z dnia 22 listopada 2024 r., II K 1277/23,

1. uchyla zaskarżony wyrok w zakresie zawartego w punkcie 4 części dyspozytywnej rozstrzygnięcia o uznaniu oskarżonego za winnego czynu z art. 244 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., opisanego w punkcie II części wstępnej wyroku i na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. postępowanie karne w tym zakresie umarza, a kosztami procesu w tej części obciąża Skarb Państwa;

2. uchyla rozstrzygnięcia o karze i środku karnym orzeczonych za ciąg przestępstw z punktu 4 zaskarżonego wyroku (rozstrzygnięcia co do kary i środka karnego z pkt 4 i 5 wyroku) i

w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Opolu do ponownego rozpoznania.

Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Michał Laskowski

Włodzimierz Wróbel

UZASADNIENIE

W sprawie zawisłej przed Sądem Rejonowym w Opolu, II K 1277/23, D. H. został oskarżony m.in. o to, że „w dniu 8 czerwca 2022 r. w O.1 na ul. [...] prowadził pojazd w ruchu lądowym marki V. o nr rej. [...] nie stosując się do orzeczonego przez Sąd Rejonowy w Opolu o sygn. akt II K 985/16, do orzeczonego przez Sąd Rejonowy w Opolu o sygn. akt II K 886/16 oraz do orzeczonego przez Sąd Rejonowy w Opolu o sygn. akt II K 352/17 dożywotniego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat od odbycia co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo podobne z art. 178a § 1 i 4 k.k., objętej wyrokiem łącznym o sygn. akt II K 659/17 Sądu Rejonowego w Opolu z dnia 14 grudnia 2017 r., obejmującym wyrok Sądu Rejonowego w Opolu o sygn. akt II K 886/16 z dnia 11 kwietnia 2017 r., wyrok Sądu Rejonowego w Opolu o sygn. akt II K 985/16 z dnia 1 lutego 2017 r., wyrok Sądu Rejonowego w Opolu o sygn. akt II K 352/17 z dnia 3 października 2017 r., którą odbył w okresie od 20 października 2017 r. do 6 września 2021 r., tj. o czyn z art. 244 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.” (pkt II części wstępnej wyroku).

Wyrokiem z dnia 22 listopada 2024 r., II K 1277/23, Sąd Rejonowy w Opolu uznał D. H. za winnego m.in. czynu zarzucanego mu w punkcie II (opisany powyżej) i czynów zarzucanych w punktach od IV do VIII części wstępnej wyroku, precyzując opis recydywy. Sąd Rejonowy wskazał, że czyny te stanowią ciąg przestępstw z art. 244 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. i wymierzył mu jedną karę roku pozbawienia wolności (pkt 4) oraz orzekł zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 15 lat (pkt 5). Kara za ciąg przestępstw została następnie objęta karą łączną 2 lat pozbawienia wolności (pkt 6), a środek karny został połączony z innym rozstrzygnięciem w przedmiocie tego środka i orzeczono łącznie środek karny zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio

(pkt 7). Wyrok zawierał ponadto rozstrzygnięcia związane z pociągnięciem oskarżonego do odpowiedzialności karnej za inne czyny (pkt 1-3 – konkretnie oskarżony został skazany za ciąg przestępstwa z art. 178a § 4 k.k.) oraz o kosztach procesu (pkt 8). Powyższy wyrok nie został zaskarżony i uprawomocnił się z dniem 30 listopada 2024 r.

Jednocześnie, Sąd Rejonowy w Opolu wyrokiem z dnia 3 lipca 2023 r., II K 1491/22, uznał D. H. za winnego zarzucanego mu czynu, polegającego na tym, że *„w dniu 8 czerwca 2022 r. w O.1 na ulicy [...] kierował pojazdem marki V. o nr rej. [...], nie stosując się tym samym do orzeczonego wyrokami Sądu Rejonowego w Opolu sygn. akt II K 886/16 z dnia 11 kwietnia 2017 r., sygn. akt II K 352/17 z dnia 3 października 2017 r. oraz sygn. akt II K 985/16 z dnia 1 lutego 2017 r. zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych dożywotnio”* tj. przestępstwa z art. 244 k.k., za które wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, orzekł środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 4 lat i rozstrzygnął o kosztach procesu. Powyższy wyrok nie został zaskarżony i uprawomocnił się z dniem 11 lipca 2023 r.

Kasację od wyroku Sądu Rejonowego w Opolu, II K 1277/23, w trybie art. 521 § 1 k.p.k., wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając ten wyrok *„w zakresie zawartego w pkt 4 części dyspozytywnej rozstrzygnięcia o uznaniu oskarżonego za winnego czynu z art. 244 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., opisanego w pkt II komparycji oraz rozstrzygnięcia o karze i środku karnym, orzeczonych za ciąg przestępstw z pkt 4”*, na korzyść skazanego D. H. i zarzucając *„rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa procesowego, a mianowicie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., polegające na skazaniu oskarżonego D. H. przez Sąd Rejonowy w Opolu za przestępstwo z art. 244 k.k., popełnione w dniu 8 czerwca 2022 r. (opisane w pkt. II komparycji wyroku), pomimo że za popełnienie tego samego czynu oskarżony został już wcześniej skazany prawomocnym z dniem 11 lipca 2023 r. wyrokiem Sądu Rejonowego w Opolu z dnia 3 lipca 2023 r., sygn. akt II K 1491/22, co skutkowało zaistnieniem bezwzględnej przyczyny uchylenia orzeczenia określonej w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.”*. Prokurator Generalny wniósł o *„umorzenie postępowania w zakresie czynu opisanego w pkt II komparycji orzeczenia na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.*

w zw. z art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. oraz przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Opolu do ponownego rozpoznania w pozostałym zaskarżonym zakresie”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Rzeczywiście w niniejszej sprawie zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. Stan rzeczy osądzonej (*res iudicata*) należy do przesłanek formalnych i stanowi przeszkodę do wszczęcia postępowania lub jego kontynuowania. W myśl art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., postępowania nie wszczyna się, a wszczęte umarza, gdy postępowanie co do tego samego czynu zostało prawomocnie zakończone lub wcześniej wszczęte toczy się. Podstawowymi kryteriami dla zaistnienia tej przesłanki procesowej są więc tożsamość sprawcy i tożsamość czynu, gdyż nie wolno orzekać dwa razy „co do tego samego czynu” tego samego oskarżonego. Ma to na celu realizację zasady *ne bis in idem*, stanowiącej gwarancję, że nikt nie będzie pociągany więcej niż raz do odpowiedzialności karnej za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2014 r., V KK 407/13; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2014 r., III KK 169/14).

D. H. został dwukrotnie skazany za przestępstwo z art. 244 k.k., polegające na prowadzeniu w dniu 8 czerwca 2022 r., w O.1, pojazdu – samochodu osobowego marki V. o nr rej. [...], pomimo orzeczonego wyrokami Sądu Rejonowego w Opolu: z dnia 11 kwietnia 2017 r., II K 886/16; z dnia 3 października 2017 r., II K 352/17; z dnia 1 lutego 2017 r., II K 985/16, zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych. Jako że wyrok zaskarżony kasacją w tej sprawie zapadł i uprawomocnił się później niż zapadł i uprawomocnił się wyrok wydany w sprawie II K 1491/22 (wyrok zaskarżony kasacją wydany w dniu 22 listopada 2024 r., prawomocny od dnia 30 listopada 2024 r., wyrok w sprawie II K 1491/22 wydany dnia 3 lipca 2023 r., prawomocny w dniu 11 lipca 2023 r.), Sąd Rejonowy w Opolu procedując w sprawie II K 1277/23 powinien mieć to pierwsze skazanie w polu widzenia i uwzględnić je przy wydawaniu wyroku. Oskarżony bowiem został skazany drugi raz za ten sam czyn mający identyczny z już osądzonym przedmiot czynu

zabronionego, przedmiot czynności wykonawczej, a także miejsce, czas i okoliczności jego popełnienia. Niczego w tej kwestii nie zmienia fakt, że w pierwszym postępowaniu (jak trafnie wskazano w kasacji – błędnie) nie uwzględniono, że czyn ten został popełniony w warunkach recydywy. Dla potrzeb oceny zaistnienia stanu rzeczy osądzonej jest to niewątpliwie ten sam czyn. Skazanie w sprawie II K 1277/23 nastąpiło zatem z rażącym naruszeniem art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., stanowiącym jednocześnie uchybienie, o którym mowa w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.

Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok w zakresie zawartego w punkcie 4 części dyspozytywnej rozstrzygnięcia o uznaniu oskarżonego za winnego czynu z art. 244 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., opisanego w punkcie II części wstępnej wyroku. Tym samym uchyleniu podlegało wyłącznie rozstrzygnięcie o skazaniu za czyn, za który D. H. był już wcześniej skazany. Co do tego czynu Sąd Najwyższy umorzył postępowanie na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k., kosztami procesu w tej części obciążając Skarb Państwa. Taki zakres uchylenia powoduje, że niewzruszone pozostają rozstrzygnięcia co do winy dotyczące pozostałych czynów opisanych w punkcie 4 wyroku, tworzących ciąg przestępstw z art. 244 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., jak również ustalenie, że tworzą one ciąg przestępstw pomimo wyeliminowania z niego jednego czynu. Jednakże uchylenie wyroku co do tego jednego czynu oznaczało konieczność uchylenia rozstrzygnięć o karze i środku karnym orzeczonych za ten ciąg przestępstw. Za cały bowiem ciąg przestępstw (obejmujący również czyn, co do którego aktualnie umorzono postępowanie) wymierzono jedną karę i jeden środek karny zakazu prowadzenia pojazdów. Jest to zatem kwestia, która będzie musiała być na nowo ukształtowana w postępowaniu ponownym, z uwzględnieniem, że ciąg przestępstw składa się z jednego czynu mniej. Dlatego też co do kary i środka karnego za ciąg przestępstw z art. 244 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. po uchyleniu wyroku w tym zakresie przekazano sprawę do ponownego rozpoznania.

W końcowej części uzasadnienia kasacji Prokurator Generalny trafnie podniósł, że uchylenie zaskarżonego wyroku we wskazanym zakresie oznacza jednocześnie rozwiązanie węzła kary łącznej. Jak wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, kara łączna zostaje rozwiązana wraz z uchyleniem orzeczeń co do jednej z kar jednostkowych, w związku z czym zbędne jest uchylenie wyroku w części

dotyczącej tej kary. W przypadku uchylenia jednej z kar jednostkowych, rozstrzygnięcie o karze łącznej traci moc *ex lege*, a zatem sąd kasacyjny nie musi zawierać w wydanym wyroku rozstrzygnięcia o uchyleniu orzeczenia o karze łącznej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., sygn. akt V KK 617/19; zob. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2017 r., sygn. akt II KK 127/17; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2011 r., sygn. akt III KO 78/11). To samo dotyczy łącznego środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów (art. 90 § 2 k.k.).

Ponownie przeprowadzając postępowanie Sąd Rejonowy będzie miał na względzie, że postępowanie karne za jeden z czynów objętych ciągiem przestępstw opisanym w punkcie 4 zaskarżonego wyroku zostało już umorzone przez Sąd Najwyższy, natomiast zakres przekazania sprawy do ponownego rozpoznania jest wąski, obejmuje bowiem jedynie wymierzenie nowej kary za ciąg przestępstw zakwalifikowanych z art. 244 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji wyroku.

[J.J.]

[r.g.]

Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Michał Laskowski

Włodzimierz Wróbel